

REPUBLIKA SRPSKA

MINISTARSTVO PROSVJETE I KULTURE

REPUBLIČKI PEDAGOŠKI ZAVOD

EKSPERIMENTALNA
MALA
MATURA

2024

JEZIK

BOŠNJAČKOG NARODA

REPUBLIKA SRPSKA
MINISTARSTVO PROSVJETE I KULTURE
REPUBLIČKI PEDAGOŠKI ZAVOD

Miloša Obilića 39 Banjaluka Tel/faks 051/430-110, 430-100; e-mail: pedagoski.zavod@rpz-rs.org

ZBIRKA ZADATAKA IZ

JEZIKA BOŠNJAČKOG NARODA

ZA
EKSPERIMENTALNU MALU MATURU
NA KRAJU OSNOVNOG VASPITANJA I OBRAZOVANJA

ZA ŠKOLSKU 2023/2024. GODINU

U izradi Zbirke zadata iz jezika bošnjačkog naroda za eksperimentalnu malu maturu, na kraju osnovnog vaspitanja i obrazovanja, za školsku 2023/24. godinu, učestvovali su nastavnici:

 Mirnesa Hrnjadović
 Mirela Ljumanović

Koordinator pri izradi Zbirke: Mr Silva Dobraš

Sadržaj:

UVOD	4
KNJIŽEVNOST	5
FONETIKA I FONOLOGIJA	17
MORFOLOGIJA	20
SINTAKSA	27
TVORBA RIJEČI	33
LEKSIKA	35
PRAVOPIS	38
HISTORIJA JEZIKA	41
Rješenja zadataka	43

UVOD

Poštovani učenici!

Poštovani nastavnici!

Pred vama je Zbirka zadataka namijenjena za vježbanje i pripremanje za eksperimentalnu malu maturu učenika devetog razreda.

Zbirku zadataka su pripremili nastavnici koji predaju predmet Jezik bošnjačkog naroda, te tako omogućili učenicima koji pohađaju ovaj predmet da vježbaju zadatke koji su namijenjeni za obnavljanje znanja. Zadacima su obuhvaćene programsko-tematske oblasti: književnost, jezik (fonetika i fonologija, morfologija, sintaksa, tvorba riječi, historija jezika) leksika i pravopis. U Zbirci su zadaci višestrukog izbora, alternativnog izbora (tipa tačno-netačno, da-ne), dopunjavanja, povezivanja i kratkih odgovora.

U drugom dijelu Zbirke data su rješenja zadataka.

U nizu zadataka objektivnog tipa koji će učenici rješavati nalaziće se zadaci iz ove zbirke ili zadaci veoma slični ovim.

Test koji ćete rješavati na eksperimentalnoj maloj maturi sadrži zadatke kojima se ispituje ostvarenost obrazovnih standarda na sva tri nivoa, osnovnom, srednjem i naprednom.

Poštovani učenici, kad vježbate, pažljivo čitajte zadatak da biste razumjeli zahtjeve koji se postavljaju pred vas i imajte na umu da odgovori, da bi bili priznati kao tačni, trebaju biti napisani uredno i čitko, pravopisno i gramatički tačno.

Želimo vam uspjeh u radu!

Januar, 2024. godine

KNJIŽEVNOST

1. Dopuni:

Prema postanku/porijeklu književnost se dijeli na:

- a) _____
- b) _____

2. Navedi književne rodove:

- 1. _____
- 2. _____
- 3. _____

3. Napiši nazine narodnih (usmenih) epsko-lirske književnih vrsta.

- a) _____
- b) _____

4. Napiši naziv epsko-lirske pjesme bosanskohercegovačke književnosti iz koje su navedeni stihovi:

„Prođi me se, moja mila majko!

Nije blago ni srebro ni zlato

Već je blago, što je srcu dragoo.“

Odgovor: _____.

5. Pročitaj stih, pa dopuni rečenicu.

„Sabljama mu sanduk satesaše.“

U narodnoj baladi „Smrt Omera i Merime“ ponavljaju se suglasnici u više riječi navedenog stiha.

Ova stilska figura naziva se _____.

6. Kojoj vrsti narodne pjesme pripada pjesma Smrt braće Morića? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) balada
- b) romansa
- c) tužbalica

d) sevdalinka

7. Koju vrstu stiha prepoznaćeš u odlomku narodne balade Smrt braće Morića? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

*Uhvatiše dva Morića,
uhvatiše, savezaše,
savezaše, povedoše,
baš kad majka pitu suče.*

- a) deseterac b) osmerac c) jedanaesterac d) sedmerac

8. Dopuni rečenicu:

Alberto Fortis je italijanski putopisac iz 18. stoljeća koji je zabilježio i objavio narodnu baladu

-
9. U čemu je tragičnost Hasanaginicine subbine opjevane u istoimenoj baladi? Označi slovo ispred tačnog odgovora.

Hasanaginica

Kad li mu je ranam' bolje bilo,
Ter poruča vjernoj ljubi svojoj:
- Ne čekaj me u dvoru b'jelomu,
Ni u dvoru, ni u rodu momu!
...
Ter se vješa bratu oko vrata:
- Da, moj brate, velike sramote,
Gdi me šalje od petero dice!
Beže muči, ne govori ništa,
Već se maša u džepe svione,
I vadi njoj knjigu oprošćenja,
Da uzimlje potpuno vjenčanje,
Da gre s njime majci uzatrage.
Kad kaduna knjigu proučila,
Dva je sina u čelo ljubila,
A dv'je čere u rumena lica:

A s malahnim u bešici sinkom,
Od'jeliti nikako ne mogla.
Već je bratac za ruke uzeo,
I jedva je s' sinkom rastavio,
Ter je meće k sebi na konjica,
S njome grede dvoru bijelomu.
...
Kaduna se bratu svomu moli:
- Aj, tako te ne želila, braco!
Nemoj mene davat za nikoga,
Da ne pucajadno srce moje,
Gledajući sirotice svoje!
Ali beže ne hajaše ništa,
Već nju daje imotskom kadiji.

Narodna balada

- a) Hasanaginica je tragično skončala jer je odbijala sve prilike koje su joj se pružale u životu.
- b) Tragičnost Hasanaginicine slobodnosti je u tome što nije pristala da se uda za imotskog kadiju i napusti svoju djecu.
- c) Tragičnost Hasanaginicine slobodnosti je u činjenici da ona, kao žena, nema mogućnost donositi odluke o svome životu i životu svoje djece.
- d) Hasanaginica je tragično skončala jer joj je bilo teško ponovo napustiti roditeljsku kuću.

10. Pročitaj stihove i odgovori na pitanja.

“Šta se bijeli u gori zelenoj?

Al' je snijeg, al' su labudovi?

Da je snijeg već bi okopnio

Labudovi već bi poletjeli

Nit' je snijeg, nit' su labudovi

Nego šator age Hasan-age.”

- a) Naziv epsko - lirske pjesme iz koje su navedeni stihovi je _____.
 - b) Stilsku figuru prisutnu u navedenim stihovima nazivamo _____
- _____.

11. Epiteti koje najčešće uočavamo uz pojedine imenice u narodnoj književnosti (vjerna ljuba, gora zelena, stara majka...) zovu se _____.

12. Kako se zove preuveličavanje u pjevanju, pisanju i kazivanju u cilju postizanja slikovitosti i emocionalnosti, kao što to uočavamo u stihu iz pjesme „Ljubavni rastanak“?

„Što je nebo - da je list hartije,

Što je gora – da su kalemovi,

Što je more – da je crn murećep.

Pak da pišem tri godine dana

Ne bih mojih ispisala jada“.

Odgovor: _____.

13. Označi tačan odgovor.

Stih u pjesmi „*Lipa Naza vodu gaza*“ je:

- a) lirska osmerac
- b) lirska deseterac.

14. Kojoj vrsti pjesme pripada pjesma *Lipa Naza vodu gaza*? Označi slovo ispred tačnog odgovora.

- a) narodna epska pjesma
- b) narodna lirska pjesma/sevdalinka
- c) narodna epsko-lirska pjesma
- d) umjetnička lirska pjesma

15. Koji oblik kazivanja prepoznaćeš u navedenom odlomku iz djela *Mali Princ Antoine de Saint-Exsipery*? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

On se vrati lisici:

- *Zbogom.*
- *Zbogom – reče lisica. – Evo moje tajne. Vrlo je jednostavno: samo se srcem dobro vidi. Oči ne vide ono što je bitno.*
- *Ono što je bitno oči ne vide – ponovi Mali Princ, da ne bi zaboravio.*
- *Upravo vrijeme koje si utrošio na svoju ružu, nju čini tako značajnom.*
- *Vrijeme koje sam utrošio na svoju ružu... ponovi Mali Princ da bi zapamlio.*
- *Ljudi su tu istinu zaboravili – reče lisica.*
- *Ali ti je ne smiješ zaboraviti. Zauvijek si odgovoran za ono što si pripravio. Odgovoran si za svoju ružu.*
- *Odgovoran sam za svoju ružu... – ponovi opet Mali Princ da bi zapamlio.*

- a) monološko kazivanje
- b) retrospektivno kazivanje
- c) dijaloško kazivanje
- d) opisivanje/deskripcija

16. Pažljivo pročitaj odlomak i uoči opise, zatim označi slovo ispred tačnog odgovora!

“Kuhinja u kojoj sam se našao bila je odvojena paravanom od sobe, a sjećam se da je na štednjaku ključao lonac pun perja. Neznanac me tu zadržao i opomenuo da šutim, a kad je video da sam začuđen prizorom u loncu, samo je tvrdo, ako ne i grubo, izgovorio: ”Mi volimo perad!”

Iza paravana ugledah dječaka na krevetu. Ležao je u prljavoj posteljini, bljedolik i lijep, tako blag i umiljat, s onim dirljivo dobrim osmijehom na licu. Gledao me radosno svojim plavim pametnim očima.

Valjda tako izgleda Božije čedo, pomislio sam. ”

(Sjećanje na šarenu pticu-Mirko Kovač)

Navedeni odlomak sadrži opise:

- a) enterijera i eksterijera
- b) portreta i pejzaža
- c) eksterijera i portreta
- d) enterijera i portreta
- e) enterijera i pejzaža

17. Pažljivo pročitaj odlomak i na predviđene linije napiši oblik kazivanja i koja je to prva riječ koja ukazuje na taj oblik.

“Kuhinja u kojoj sam se našao bila je odvojena paravanom od sobe, a sjećam se da je na štednjaku ključao lonac pun perja. Neznanac me tu zadržao i opomenuo da šutim, a kad je video da sam začuđen prizorom u loncu, samo je tvrdo, ako ne i grubo, izgovorio: ”Mi volimo perad!”

Iza paravana ugledah dječaka na krevetu. Ležao je u prljavoj posteljini, bljedolik i lijep, tako blag i umiljat, s onim dirljivo dobrim osmijehom na licu. Gledao me radosno svojim plavim pametnim očima.

Valjda tako izgleda Božije čedo, pomislio sam. ”

(Sjećanje na šarenu pticu-Mirko Kovač)

Oblik kazivanja u navedenom odlomku je:_____

Prva riječ koja ukazuje na taj oblik je: _____

18. Označi tačan odgovor:

„Tvrđava“, Meše Selimovića je:

- a) roman,
- b) pripovijetka,
- c) novela.

19. Koji oblik kazivanja prepoznaješ u odlomku iz romana Tvrđava Meše Selimovića?

Označi slovo ispred tačnog odgovora.

Obuzela me je mirna ravnodušnost. Ne tugujem, ne radujem se. Vidio sam toliko smrti, da mi je vlastito izbavljenje izgledalo kao noćekivani poklon, ne znam kako, ne znam od koga, ali nije daleko od čuda. Možda je moja svijest još bila zbunjena pred tom neobičnom istinom, ali je moje tijelo potpuno shvatilo njen značaj. Živio sam, ustvari, svoj drugi, tuđi, poklonjeni život, sve ostalo nije važno, zasad nije važno.

- a) monološko kazivanje u ih-formi
- b) monološko kazivanje u er-formi
- c) dijaloško kazivanje u er-formi
- d) dijaloško kazivanje u ih-formi

20. Označi tačan odgovor!

Kako se zove glavni junak romana Tvrđava Meše Selimovića?

- a) Ahmed Nurudin
- b) Ahmet Šabo
- c) Hasan
- d) Mula Jusuf

21. Dopuni!

Pričanje u:

- a) prvom licu naziva se ____ ili ____ forma;
- b) trećem licu naziva se ____ ili ____ forma.

22. Označi tačan odgovor!

Sonet je vrsta lirske pjesme sastavljena od:

- a) 12 stihova raspoređenih u 3 strofe
- b) 16 stihova raspoređenih u 4 strofe
- c) 18 stihova raspoređenih u 5 strofa
- d) 14 stihova raspoređenih u 4 strofe

23. Pažljivo pročitaj stihove iz pjesme „Voćka poslije kiše“ Dobriše Cesarića i napiši kako se zove ova vrsta strofe (prema broju stihova).

„Gle malu voćku poslije kiše:

Puna je kapi pa ih njiše.

I blješti, suncem obasjana,

Čudesna raskoš njenih grana.“

Ova vrsta strofe naziva se: _____.

24. Pažljivo pročitaj stihove i odgovori na pitanja:

Stećak mramorni čuti govorom scena po boku,

jači od kandži kiše, povampirenja i krađe.

Njegov mjesec i sunce, što znače posmrtnе lađe,

davno su prevezli dušu, vjekuju sad u doku.

- a) U navedenim stihovima pjesnik pjeva o _____.
- b) U stihu „stećak mramorni čuti“ imamo stilski postupak (figuru) koja se zove _____.

25. Pročitaj stihove iz pjesme „Stećak“ Skendera Kulenovića i dopuni odgovore.

„Stećak mramorni čuti govorom scena po boku,

jači od kandža kiše, povampirenja i krađe.

Njegov mjesec i sunce, što znače posmrtnе lađe,

davno su prevezli dušu, vjekuju sad u doku.“

Ova vrsta strofe naziva se _____.

Vrsta rime u pjesmi je _____.

26. Odredi stilske figure u sljedećim stihovima:

- a) Stari crkveni toranj kao svetionik стоји _____
- b) Talas za talasom zemlja u predvečerje гине _____
- c) Sitni cvrčak sjetno cvrčи _____
- d) Prohladni mrak _____

27. U rečenici:

„Mesečine mokre, svetla čela, dolaze i ležu po bunarima“, **imamo tri stilske figure**

- a) inverzija, epitet, personifikacija
- b) poređenje, epitet , inverzija
- c) inverzija, onomatopeja, epitet

28. Poveži naziv i vrstu djela tako što ćeš na liniju napisati odgovarajuće slovo:

- a) Breza _____ tragedija
- b) Tvrđica _____ roman
- c) Legenda o Ali-paši _____ komedija
- d) Romeo i Julija _____ pripovijetka

29. Označi uljeza u svakom nizu:

- a) sonet, novela, gazel (lirske književne vrste)
- b) roman, elegija, pripovijetka (epske književne vrste)
- c) romansa, tragedija, komedija (dramske književne vrste)
- d) sevdalinka, balada, roman (usmena književnost)

30. Pročitaj navedenu tvrdnju i označi slovo ispred tačnog odgovora.

Tragedije i komedije svrstavamo u:

- a) dramski rod
- b) lirski rod
- c) epski rod

31. Pročitaj navedenu tvrdnju i označi slovo ispred tačnog odgovora.

Pjesma „Zapis o zemlji“ Maka Dizdara je:

- a) socijalna pjesma
- b) pejzažna pjesma
- c) rodoljubiva pjesma

32. Poveži naziv djela i autora tako što ćeš na liniju napisati odgovarajuće slovo:

- a) Zeleno busenje _____ Branislav Nušić
- b) Konak _____ Edhem Mulabdić
- c) Ožalošćena porodica _____ Čamil Sijarić
- d) Nepoznati ljudi _____ Nedžad Ibrašimović

33. Zaokruži tačan odgovor.

Pripovijetka „Ibrahim –begov čošak“, Svetozara Ćorovića je:

- a) Priča o potomku nekada moćne begovske porodice
- b) Priča o nesrećno zaljubljenoj djevojci

34. Koju graničnu književnu vrstu prepoznaćeš u odlomku? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

Godina 1176 (23. VII 1762- 11. VII 1763)

— 20. temuza ove godine pojavila se kuga i u Sarajevu, i to najprije na Vratniku, gdje je okužen došao iz unutrašnjosti Čabrić s Vratnika, koji je odmah i umro. Zatim je umro i njegov brat hadži Sulejman Čabrić, kazandžija. Iza toga kuga se pojavila na Hridu, Čekaluši, Banjskom Brijegu. Zapravo, poslije pojave kuge na Vratniku ona se najprije raširila u Sunbul-mahali, Pasjoj mahali, zatim u Koševu. Berkuši i Souk-Bunaru. Dakle, kuga je u početku harala po periferiji grada među siromašnim svjetom. Zbog toga su ugledni građani smatrali i zaključivali da njih kuga neće zahvatiti. Ova bolest je pustošila pune tri godine i u samom gradu Sarajevu pomorila oko 15.000 duša. Kronogram o prestanku haranja kuge je ovaj: “Bože, koji si riznica svih dobrota, sačuvaj nas svega čega se plašimo”.

Mula Mustafa Bašeskija

- a) ljetopis
- b) putopis
- c) dnevnik
- d) esej

35. Koju graničnu književnu vrstu prepoznaćeš u sljedećem odlomku? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

Cio prizor ispunji Sulejmanija, velika bogomolja još većeg osvajača, za koju je neimar godinama odabirao mjesto. Poslije dođoše kvartovi drvenih kuća, isječeni uskim sokacima po kojima od jutra do mraka, kao u crijevima ogromnog džina, jure ljudi i Ševroleti. Na ovim ulicama nema nezaposlenog svijeta. Tri pertle i dva češlja, jagnjeća glava i malo luka, vunene gaće, maramica ili jedna riba, već je trgovina na trotoaru. Trguje se u kući, u radnji, pred radnjom, na ulici, u prolazu, u krevetu. Jak glas ili diskretan šapat jedina su reklama. Galama zamjenjuje velike firme, male oglase, plakate i skupa neonska svjetla. Ovaj svijet po ulicama, kapijama i parkovima koji nikad nije štrajkovao ipak je uvijek u nekakvom štrajku bježeći po cio dan od velikog posla i dangubeći na sitno.

(Nekrolog jednoj čaršiji, Zuko Džumhur)

- a) ljetopis
- b) putopis
- c) dnevnik
- d) esej

36. Koja vrsta strofe je zastupljena u pjesmi *Opomena* Antuna Branka Šimića? Odgovor napiši na liniju ispod.

*Čovječe pazi
da ne ideš malen
ispod zvijezda!*

Odgovor:

37. Koja vrsta strofe je zastupljena u pjesmi *Kolajna* Tina Ujevića? Odgovor napiši na liniju ispod.

*Nisam li pjesnik, ja sam barem patnik
i katkad su mi drage moje rane.
Jer svaki jecaj postati će zlatnik,
a moje suze dati ce đerdane.*

Odgovor:

- 38. Koja vrsta rime je zastupljena u pjesmi *Kolajna Tina Ujevića*? Odgovor napiši na označenu liniju.**

*Nisam li pjesnik, ja sam barem patnik
i katkad su mi drage moje rane.
Jer svaki jecaj postati će zlatnik,
a moje suze dati ce đerdane.*

Odgovor:

- 39. Koja vrsta strofe je zastupljena u pjesmi *Zapis o štitu Mehmedalije Maka Dizdara*? Odgovor napiši na označenu liniju.**

*Poiskah štit dobri da štiti me,
Bacih ga potom dobrog jer tišti me.*

Odgovor: _____

- 40. Koja vrsta rime je zastupljena u pjesmi *Bakine naočari Nikole Šopa*?**

*„Koliko puta su bistro gledale u mene,
Na plemenitom joj nosu radosno dršćući,
koliko puta tajnim suzama zamagljene
što je već svanuće a još se ne vraćam kući.“*

Odgovor: _____.

41. Pročitaj stihove pjesme *List na putu* Šukrije Pandža i dopuni odgovor!

„Pa pomisli on
boluje, metla ga
na dlan,
a nad njima **smiješio se**
tih jesenji dan.“

Stilska figura zastupljena u navedenim stihovima (obrati pažnju na istaknute riječi) zove se _____.

42. Pročitaj navedene stihove!

„A vjetar sumorno zviždi kroz crna i pusta polja...“

U pjesmi Vojislava Ilića „U poznu jesen“ oponašaju se zvuci iz prirode. Ova glasovna stilska figura naziva se _____.

43. Kako se naziva književnost napisana našim jezikom, a arapskim pismom? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) alhamijado književnost
- b) narodna književnost
- c) bosanskohercegovačka književnost
- d) arapska književnost

44. Ispred naslova književnog djela napiši redni broj kojim je označena književna vrsta kojoj to djelo pripada.

Jedna književna vrsta je višak.

1. Balada	_____	Djevojka svezala hvalisava momka
2. Komedija	_____	Mrak na svijetlim stazama

3. Putopis	_____ Ožalošćena porodica
4. Pripovijetka	_____ Smrt braće Morića
5. Romansa	_____ Konak
6. Roman	

45. Ispred naslova književnoumjetničkog djela napiši redni broj kojim je označen njegov pisac. Ime jednog pisca je višak.

1. Derviš Sušić	_____ Bitka kod Bistrice Lesne
2. Meša Selimović	_____ Zmaj od Bosne
3. Miroslav Krleža	_____ Zeleno busenje
4. Nedžad Ibrišimović	_____ Veliki vezir
5. Ivo Andrić	_____ Tvrđava
6. Edhem Mulabdić	

FONETIKA I FONOLOGIJA

1. Nauka koja se bavi proučavanjem glasova naziva se_____.

2. Dopuni rečenicu.

Naš jezik ima _____ glasova, podijeljenih na _____ samoglasnika i _____ suglasnika. Svaki glas ima svoj znak-slovo. Slova možemo pisati pomoću dva pisma _____ i _____.

3. Dopuni rečenicu.

Samoglasnici se drukčije zovu _____, a suglasnici _____.

4. Upotrebljavajući riječi koje su u zagradi napiši primjer određene glasovne promjene.

a) palatalizacija(drug, duh, vojnik)_____

b) jotovanje _____ (cvijet,kamen,
prut)

c) sibilarizacija (Amerika, snaga, orah) _____.

5. Napiši naziv glasovne promjene koja je izvršena u datim primjerima:

lovaca,glumaca

6. Napiši naziv glasovne promjene koja je izvršena u datim primjerima:

prijedlozi, vuci _____

7. Koje su se glasovne promjene desile pri nastanku navedene riječi? (Pažljivo posmatraj prikazani nastanak riječi i glasovne promjene navedi onim redom kako su se izvršile.)

raz+češljati> razčešljati >rasčešljati>raščešljati _____

8. Napiši naziv glasovne promjene koja je izvršena u datim primjerima:

ruski, bezubni _____

9. U svakoj rečenici podvuci po jednu riječ u kojoj zapažaš jednačenje suglasnika po zvučnosti.

- a) Njegova primjedba je i ovoga puta bila na mjestu.
- b) Na stolu ga je čekala slatka kafa.

10. U navedenoj rečenici podvuci dvije riječi u kojima zapažaš jotovanje i jednačenje suglasnika po mjestu tvorbe:

Prema lišću i grožđu ocjenjujemo kad je došlo vrijeme za berbu.

11. Dopuni tabelu upisujući odgovarajuće suglasnike i nazive grupa kojima pripadaju.

Nadzubni			
		g	
Zubni			

12. Podvuci riječ u kojoj prepoznaješ usneni, zubni i nadzubni suglasnik.

Kad mator pas laje, valja vidjeti šta je.

13. Zvučne suglasnike zamijeni bezvučnim parnjacima i napiši koje riječi dobijaš:

- Gora -
- dob -
- zidni-

14. Navedene riječi su primjeri odstupanja od određene glasovne promjene.

Poveži riječ i glasovnu promjenu.

a) djevojka	___ promjena l u o
b) general	___ jotovanje
c) sportistkinja	___ jednačenje suglasnika po mjestu tvorbe
d) Istanbul	___ gubljenje suglasnika

15. Koja od ponuđenih riječi je sastavljena od zatvorenih slogova? Označi slovo ispred

tačnog odgovora.

- a) leptir
- b) djevojčica
- c) kuća
- d) sladoled

16. Koja od ponuđenih riječi je sastavljena od otvorenih slogova? Označi slovo ispred

tačnog odgovora.

- a) Radnik
- b) Učiteljica
- c) Leptir
- d) Majmun

17. Koje su se glasovne promjene desile pri nastanku navedene riječi? (Pažljivo posmatraj

prikazani nastanak riječi i glasovne promjene navedi onim redom kako su se izvršile.)

bez+životni>bezživotni>bežživotni>bežživotni>beživotni

18. Označi slovo ispred tačnog odgovora.

Dio gramatike koji se bavi glasovima naziva se:

- a) morfologija
- b) tvorba riječi
- c) sintaksa
- d) fonetika

19. Uoči i označi riječi u kojima je izvršena prva palatalizacija:

borci, prašina, nastavnici, majci, prilozi, vojničina, Bože, uši, traci.

20. Podvuci riječi u kojima prepoznaješ jednačenje suglasnika po zvučnosti.

Kad bi u nekim novinama ili knjizi ili ilustriranim časopisu našla zalipljenu narudžbenicu ili kupon, odmah bi ga izrezala ili otkinula, ispunila i naručila to što je nudio.

MORFOLOGIJA

- 1.** U našem jeziku postoji _____ padeža. Padež je _____.
Promjena imenskih riječi po padežima se naziva _____.
Nezavisni padeži su _____ i _____, a zavisni su _____, _____, _____, _____, _____, _____.
2. U našem jeziku imamo _____ vrsta riječi. Dijelimo ih na: _____,
_____ i _____.

U tabelu napiši riječi koje nedostaju.

	Nepromjenjive vrste riječi	
Pridjevi		Prilozi

3. Odredi u kojem je padež imenica kuća u sljedećim rečenicama.

- Moja kuća je okrečena u bijelo. _____
- Idem kući. _____
- Mama je cijeli dan provela u kući. _____
- Teško smo se rastali sa starom kućom. _____

4. Dopuni rečenice.

- Prijedlozi koji stoje uz dativ su _____
- Padeži uz koje se nikad ne pišu prijedlozi su _____

- Padež uz koji uvijek stoje prijedlozi je _____
- Značenje dionosti/partitivnosti ima _____

5. Podvuci vokative u rečenici.

- a) Vojniče, vrati se kući!
- b) Dječače, donesi mi knjigu!
- c) Putnici, autobus uskoro polazi!
- d) Momci, čekaju vas djevojke!

6. Podvuci veznike u sljedećim rečenicama:

- a) Razgovarali su kratko, a rekli su mnogo.
- b) Čuo sam da je odavno došao u kasabu, ali još nije našao prijatelje.
- c) Teško vama ako njegova bude zadnja.

7. Kojoj vrsti pripadaju riječi obilježene u tekstu?

Ne vidi se meni od njegove svijeće.

Ko zna govoriti, *svakako*, zna i misliti.

Oni će se, *vjerovatno*, obradovati našem prijedlogu.

Odgovor: _____

8. Podvuci riječce u sljedećoj pitalici.

- Rasteš li?
- Eto, ne mogu dalje od kape.

9. Obilježi prijedloge u sljedećim rečenicama.

U avlji raste lipa. Pred kućom se igraju djeca. Za slanom rukom ovce pristaju. Sjedi na čardaku. Gazili su po vodi.

10. U sljedećem tekstu prepoznaj priloge i odredi im vrstu.

Odozgo su se nadvili sivi oblaci, stajali su nepomično, a dolje je vjetar uporno raznosio opalo lišće.

11. Označi tačan odgovor.

Da li je infinitiv lični glagolski oblik?

DA NE

Da li se infinitivom iskazuje vrijeme vršenja radnje?

DA NE

12. Prepiši sljedeći tekst tako da sve glagole staviš u perfekt.

Kiša padaše već danima. Pritiskahu me sopstvene misli i razum mi mutiše.

13. Pažljivo pročitaj sljedeće rečenice:

Hodao je po kuhinji klimajući glavom. Čekajući ih na morskoj obali, opazio je malog galeba. Prelazili smo iz jednog svijeta u drugi ne misleći na sutra.

Imenuj potcrtni glagolski oblik: _____

14. Pažljivo pročitaj sljedeće rečenice:

Nagnuvši se, on me poljubi u čelo. Vidjevši me uplakanog, majka je zaplakala.

Imenuj potcrtni glagolski oblik: _____

15. Pažljivo pročitaj sljedeću rečenicu i odgovori na pitanja.

„Djeco, pjevajte!

Ovim glagolskim oblikom izrečena je:

- a) molba,
- b) zapovijed,
- c) želja

Označi slovo ispred tačnog odgovora. U rečenici ima službu _____.

16. Ispuni prazna mjesta u tabeli:

Infinitiv	Glagolski prilog sadašnji	Glagolski prilog prošli
Gledati		
Misliti		
Kupiti		

17. Od glagola pjevati, crtati i slušati načini glagolske imenice.

_____ , _____ , _____ .

18. Razvrstaj nepromjenljive vrste riječi:

od, više, joj, eto, dalje, na, i, pa, uh, zar
prilozi prijedlozi uzvici veznici riječce

19. Kako se zove obilježeni glagolski oblik?

Donijet će ti svesku kad **budem završio** zadaću.

Odgovor: _____

20. Dopunite sljedeću rečenicu!

Enklitički oblik dativa lične zamjenice JA glasi _____ .

21. Dopuni rečenicu.

Osnovni oblik glagola zove se _____ .

22. Napiši muški i ženski rod jednine radnog glagolskog pridjeva od sljedećih glagola:

VOLJETI - (m.r.): (ž.r.):

HTJETI - (m.r.): (ž.r.):

VIDJETI - (m.r.): (ž.r.):

23. Označi riječ koja ne pripada nizu:

aorist, imperfekat, perfekat, prezent, potencijal, futur prvi.

24. U sljedećoj rečenici podvuci imenice.

Osjećao je da mu se od njenog izgleda i osmijeha zavrtjelo u glavi.

25. Napiši kojoj vrsti pripadaju istaknute riječi.

Dok sam poslije toga išao kući, zviždao sam **glasno i veselo**.

- a) prilog
- b) pridjev
- c) imenica
- d) prijedlog

26. Napiši kojoj vrsti pripada istaknuta riječ.

Otplovili su daleko na **nepoznato** ostrvo.

- a) prilog
- b) pridjev
- c) imenica
- d) prijedlog

27. U sljedećoj rečenici podvuci prilog.

Marljivo đače marljivo je učilo.

28. Odredi vrstu i gramatički rod i broj imenica:

a) MOMČAD _____, _____, _____

b) MOMČE _____, _____, _____

c) MOMČIĆI _____, _____, _____

29. U svakom nizu imenica obilježi onu koja se po rodu razlikuje od ostalih.

- a) mama, brat, seka, baka
- b) čamac, češalj, kost, čovjek
- c) junak, heroj, borac, doba

30. Odredi vrste kojima pripadaju sljedeće podvučene riječi:

a) Oko kuće je živa ograda. _____

b) Ima oko sokolovo. _____

31. Odredi padež istaknutih riječi:

Pojeo je komad **kolača** i pošao u **školu**.

Odgovor: _____

32. Promjena riječi po padežima zove se _____,

a promjena po licima i vremenima zove se _____ .

33. Napiši 2. lice jednine u imperativu glagola VESLATI.

Odgovor: _____

34. Kojoj vrsti riječi pripadaju označene riječi u navedenim rečenicama? Označi slovo ispred tačnog odgovora.

Planinski vrhovi su još pod snijegom. Poklonio je **rumeni** cvijet **uplašenoj** djevojčici.

- a) imenice
- b) pridjevi
- c) prilozi
- d) prijedlozi

35. U kojem nizu su sve riječi nepromjenjive? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) možda, danas, Mahir, igra
- b) samo, čemo, su, nisam
- c) nekada, iznad, ona, kamen
- d) svakako.evo, gle, zar, ali

36. U kojem nizu su sve riječi promjenjive? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) pametno, ovdje, mama, mnogo
- b) plavi, leptir, očev, ja
- c) međutim, bez, između, knjiga
- d) magla, jer, nisam, da

37. Koji je glagolski oblik upotrijebljen u navedenoj rečenici? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

Godine 1940. Aron je pošao na obućarski zanat.

- a) prezent
- b) perfekt
- c) aorist
- d) infinitiv

38. Koji je glagolski oblik upotrijebljen u navedenoj rečenici? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

Sutra čemo posjetiti Gazi Husrev-begovu biblioteku.

- a) prezent
- b) perfekt
- c) futur I
- d) infinitiv

39. Podvuci glagole u infinitivu:

Lijepo je sjediti, gledati, misliti, jednostavno biti dio prirode, a zatim se posmatrajući krajolik dići i vratiti u stvarnost.

40. Poveži riječ sa njenom vrstom na način da dodaš odgovarajuće slovo na predviđenu liniju.

- a) mi ____ glagol

- b) misliti _____ zamjenica
- c) na _____ veznik
- d) ali _____ prijedlog

41. Poveži riječ sa njenom vrstom na način da dodaš odgovarajuće slovo na predviđenu liniju.

- a) sporo _____ riječca
- b) nježnost _____ imenica
- c) svakako _____ broj
- d) jedan _____ prilog

42. Poveži istaknuto riječ u rečenici sa njenom vrstom na način da dodaš odgovarajuće slovo na predviđenu liniju.

- a) Hodao je po **prostranoj** odaji. _____ prilog
- b) Govorio je **preglasno**. _____ riječca
- c) Jabuka je **na** grani. _____ pridjev
- d) Želiš **li** ići na izlet? _____ prijedlog

SINTAKSA

- 1. Koju funkciju/službu imaju istaknute riječi u sljedećoj rečenici? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.**

Moja majka **je učiteljica**.

- a) priloška / adverbijalna odredba
- b) glagolski predikat
- c) imenski predikat
- d) dalji objekat

- 2. Koju funkciju/službu ima istaknuta riječ u sljedećoj rečenici? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.**

Ibrahim, **učitelj**, je prozivao učenike.

- a) predikat
- b) apozicija
- c) atribut
- d) objekat

- 3. Koju funkciju/službu ima istaknuta riječ u sljedećoj rečenici? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.**

Napolju je bila **hladna** i **duboka** zima.

- a) objekat
- b) atribut
- c) priloška/adverbijalna odredba
- d) subjekat

- 4. Koju funkciju/službu ima istaknuta riječ u sljedećoj rečenici? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.**

Dječak je pogledao šarenu **pticu**.

- a) objekat
- b) atribut
- c) priloška/adverbijalna odredba
- d) subjekat

- 5. Koju funkciju/službu ima istaknuta riječ u sljedećoj rečenici? Zaokruži slovo ispred**

tačnog odgovora.

Jesenas je umro moj djed.

- a) predikat
- b) apozicija
- c) priloška/adverbijalna odredba
- d) objekat

6. Koju funkciju/službu ima istaknuta riječ u sljedećoj rečenici? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

Zrake sunca su sijale na staklenom prozoru.

- a) objekat
- b) atribut
- c) priloška/adverbijalna odredba
- d) subjekat

7. Koju funkciju/službu ima istaknuta riječ u sljedećoj rečenici? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

Hodao je po kuhinji **klimajući** glavom.

- a) priloška / adverbijalna odredba
- b) glagolski predikat
- c) dalji objekat
- d) apozicija

8. Zaokruži slovo ispred rečenice u kojoj prepoznaješ složeni glagolski predikat.

- a) Gledam u nebo iznad Venecije.
- b) Ni ta zemlja ispod njega ne može ga raspoznati.
- c) Ruke su tvoje plavi dozivi zore.

9. Nekongruentne attribute pretvorи u kongruentne.

- a) Vrh planine _____
- b) Zrake sunca _____
- c) Kristali leda _____
- d) Zvono škole _____

10. Poveži funkciju/službu riječi s navedenim riječima iz rečenice tako da upišeš odgovarajuće slovo na liniju.

Pred vratima je stajao Samuel, nosač.

a) predikat	____ pred vratima
b) subjekat	____ je stajao
c) apozicija	____ Samuel
d) priloška odredba	____ nosač

11. Koja je od navedenih rečenica nezavisnosložena sastavna/kopulativna rečenica?

Označi slovo ispred tačnog odgovora.

- a) Treniram nogomet ili igram igrice.
- b) Prođe ovuda putnik, zastane malo, pa opet produži.
- c) Nismo danas išli u kino, već smo posjetili prijateljicu.
- d) Svi su dobili poklone, samo on nije dobio ništa.

12. Koja je od navedenih rečenica nezavisnosložena rastavna/disjunktivna rečenica?

Označi slovo ispred tačnog odgovora.

- a) Enes je išao na more, a Maja na planinu.
- b) Nisam išao u školu jer sam bio bolestam.
- c) Adem čita knjigu ili piše pjesme.
- d) Djed se spremio i otišao u selo.

13. Koja je od navedenih rečenica nezavisnosložena zaključna/konkluzivna rečenica?

Označi slovo ispred tačnog odgovora.

- a) Djed je doperjao u školsko dvorište i razgalamio se na učiteljicu.
- b) Kiša je padala danima, dakle bit će poplava.
- c) Lijepa narav niti se može kupiti niti prodati.
- d) Bolje je s mudrim plakati nego se s budalom smijati.

14. Koja je od navedenih rečenica nezavisnosložena isključna/disjunktivna rečenica?

Označi slovo ispred tačnog odgovora.

- a) Čim bi metalni novčić zvecnuo u kutiji na kraju sanduka, ponovo bi se latio jela.
- b) Valovi udaraju kamo ih vjetar tjera.
- c) Svi su otišli kući, samo je Amar ostao na treningu.
- d) Ispričala je priču koju će uvijek pamtitи.

15. Koja je od navedenih rečenica nezavisnosložena suprotna/adverzativna rečenica?

Označi slovo ispred tačnog odgovora.

- a) Veselili smo se izletu, a pala je kiša.
- b) Otišli smo na izlet iako je pala kiša.
- c) Grad se prostire gdje su bile livade.
- d) Zatvorio sam prozor i vratio se u krevet.

16. Označi tačan odgovor.

Klauze ili surečenice su:

- a) složene rečenice koje su dio jednostavne (proste) rečenice
- b) jednostavne (proste) rečenice koje su dio složene rečenice

17. Označi slovo ispred nezavisnosložene rečenice.

- a) Iako su mu se sokovi isušili, lišće je još uvijek ispušтало priјatan miris.
- b) Mnogo crva i kukaca poginulo je prošlih tjedana, ali niko nije oplakivao njihovu smrt.
- c) Radio je kako bi ocu kupio novi kaput.

18. Kojoj vrsti nezavisnosložene rečenice pripada surečenica/klauza unutar navedene složene rečenice? Napiši tačan odgovor.

Dječak je u rukama držao lijepu malu pticu, a potom ju je otac uzeo.

Odgovor: _____

19. Proste rečenice poveži rastavnim veznikom u jednu složenu rečenicu.

Ići ću s društvom na more. Brat će me voditi na planinu.

Odgovor: _____.

20. Poveži vrstu nezavisnosložene rečenice sa veznicima koji im pripadaju.

Sastavna	a, ali, nego, već, no
Rastavna	samo, jedino, tek
Suprotna	dakle, stoga, sigurno
Isključna	i, pa, te, ni, niti
Zaključna	ili

21. Kojoj vrsti zavisnosložene rečenice pripada surečenica/klauza unutar navedene složene rečenice? Napiši tačan odgovor.

Dječak podiže knjigu čije su korice bile izlomljene.

Odgovor: _____

22. Kojoj vrsti zavisnosložene rečenice pripada surečenica/klauza unutar navedene složene rečenice? Napiši tačan odgovor.

U čitaonici sam vidjela čovjeka koji svaki dan pročita sve dnevne novine.

Odgovor: _____

23. Kojoj vrsti zavisnosložene rečenice pripada surečenica/klauza unutar navedene složene rečenice? Napiši tačan odgovor.

Kad dođe jesen, djevojke se često udaju.

Odgovor: _____

24. Kojoj vrsti zavisnosložene rečenice pripada surečenica/klauza unutar navedene složene rečenice? Napiši tačan odgovor.

Ja vjerujem da su ljudi dobri.

Odgovor: _____

25. Kojoj vrsti zavisnosložene rečenice pripada surečenica/klauza unutar navedene složene rečenice? Napiši tačan odgovor.

Gdje su mreže prostrte, tu se širi miris ribe.

Odgovor: _____

26. Kojoj vrsti zavisnosložene rečenice pripada surečenica/klauza unutar navedene složene rečenice? Napiši tačan odgovor.

Iako nisam gledao u nju, osjetio sam njen pogled.

Odgovor: _____

27. Kojoj vrsti zavisnosložene rečenice pripada surečenica/klauza unutar navedene složene rečenice? Napiši tačan odgovor.

Ilma je rekla da će ići na izlet.

Odgovor: _____

28. Sljedeće rečenice napiši u inverziji.

Ustao sam čim je zora svanula.

Odgovor: _____

Nisam pročitao knjigu iako sam to želio.

Odgovor: _____

29. Potrtaj zavisnu klauzu u rečenici.

Nije osjetio kako mu niz okrpljene čakšire mile bube.

30. Dopuni rečenicu.

Zavisnosložene rečenice nastaju postupkom _____.

TVORBA RIJEČI

1. Spoji riječi sa načinom njihove tvorbe tako da upišeš odgovarajuće slovo na predviđenu liniju.

a) dogovor	_____ slaganje
b) zidić	_____ sufiksalna tvorba
c) romanopisac	_____ prefiksalna tvorba
d) podlaktica	_____ prefiksalno-sufiksalna tvorba

2. Poveži pojmove sa njihovim značenjem tako da upišeš odgovarajuće slovo na predviđenu liniju.

a) prefiksi	_____ nove riječi koje dobivamo izvođenjem
b) sufiksi	_____ tvorbeni nastavci
c) izvedenice	_____ nastavci koje dodajemo ispred osnovne riječi ili korijena
d) afiksi	_____ nastavci koje dodajemo iza osnovne riječi ili korijena

3. Koja riječ je polusloženica? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) crnokosa
- b) autoput
- c) spomen-ploča
- d) zid

4. Rastavi riječ *odgovoran* na tvorbene elemente/dijelove i imenuj ih.

Odgovor: _____

5. Poveži složenice sa vrstama riječi od kojih su nastale tako da napišeš odgovarajuće slovo na predviđenu liniju.

a) troskok	_____ glagol – imenica
b) plavokosa	_____ imenica – imenica
c) kišobran	_____ broj – imenica
d) vukodlak	_____ pridjev – imenica

6. Označi prefikse u sljedećim riječima:

- a) nizbrdica
- b) nacrtati
- c) prepisati

d) ugaziti

7. Označi sufikse u sljedećim riječima:

- a) zlatar
- b) zidić
- c) šljivik
- d) kućica

8. U riječi putnikov odredi:

- a) korijen riječi _____
- b) tvorbenu osnovu _____
- c) tvorbeni nastavak _____

9. Obilježi riječ u kojoj PRA nije prefiks:

Pračovjek, praviti, pradjed, prahistorija

10. Uz pomoć sufiksa –ar napravi dvije riječi koje imaju značenje vršioca radnje.

Odgovor: _____

11. Sljedeće riječi razvrstaj na izvedenice i složenice: kućevlasnik, vodoinstalater, zidar, putnik, dugonog, opisati.

Složenice: _____

Izvedenice: _____

LEKSIKA

1. Dopuni!

a) Leksika je _____

b) Leksikologija je _____

2. Dopuni!

Riječi različitog glasovnog sastava, a istog ili sličnog značenja nazivaju se

_____.

3. Dopuni!

Riječi istog glasovnog sastava, a različitog značenja nazivaju se

_____.

4. Dopuni!

Riječi suprotnog značenja nazivaju se _____.

5. Označi slovo ispred tačnog odgovora.

Riječi učenik-đak, paradajz –rajčica, doktor- liječnik po značenju su:

- a) homonima
- b) sinonimi
- c) antonimi

6. Označi slovo ispred tačnog odgovora.

Ne valja mu **put** kojim se kreće.

Ne valja mu **put**. (boja lica)

Označene riječi u rečenicama su:

- a) homonima
- b) sinonimi
- c) antonimi

7. Označi slovo ispred tačnog odgovora. Riječi svjetlost-tama, lijep-ružan, naprijed-nazad po značenju su:

- a) homonima
- b) sinonimi
- c) antonimi
- d) arhaizmi

8. Poveži vrstu leksike s navedenim primjerima tako da dodaš odgovarajuće slovo na liniju.

a) sinonim	_____ višnja – Višnja
b) homonim	_____ sladak – gorak
c) dijalektizam	_____ voz, vlak
d) antonim	_____ fala, đedo

9. Poveži frazeologizam s njegovim značenjem tako da na liniju upišeš odgovarajuće slovo.

a) prevesti nekoga žedna preko vode	_____ sve znati
b) dotjerati cara do duvara	_____ nasamariti, prevariti
c) staviti glavu u torbu	_____ dovršiti započeti posao
d) imati nešto u malom prstu	_____ riskirati/rizikovati

10. Poveži vrstu leksike s navedenim primjerom tako da na liniju upišeš odgovarajuće slovo.

a) arhaizam	_____ kućerina
b) augmentative	_____ mehana
c) žargonizam	_____ kamenčić
d) diminutiv	_____ cener

11. Šta su arhaizmi? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) zastarjele riječi
- b) nepristojne i neprimjerene riječi
- c) novonastale riječi
- d) riječi preuzete iz stranih jezika

12. Poveži pojmove sa njihovim značenjem tako da upišeš odgovarajuće slovo na predviđenu liniju.

a) neologizmi	_____ riječi koje pripadaju narodnom govoru određenog područja
b) posuđenice	_____ nepristojne i neprimjerene riječi
c) vulgarizmi	_____ riječi preuzete iz stranih jezika
d) dijalektizmi	_____ novonastale riječi

13. Poveži forme pisanja sa stilom kojim ih pišemo tako da na liniju upišeš odgovarajuće slovo.

a) reportaža, novine, izvještaji	_____ književnoumjetnički stil
b) pjesme, romani, pripovijetke	_____ administrativno-poslovni stil
c) gramatike, enciklopedije, rječnici	_____ novinarsko-publicistički stil
d) žalba, biografija, statute	_____ naučni stil

PRAVOPIS

1. Označi rečenicu koja je tačno napisana.

- a) Meliha me pozvala na 13 rođendan.
- b) Meliha me pozvala na trinesti rođendan.
- c) Meliha me pozvala na 13. rođendan.

2. Označi nestandardne oblike riječi:

puhati, točka, suvo, suvremen, tačan, uvehnuti, duvati, rvanje, kuvar, igraču

3. Sljedeće ekavske oblike riječi napiši u ijekavsko-jekavskom izgovoru.

dete- _____, sneg - _____, hteo _____, želela - _____,

deo- _____, deca - _____, vežbati - _____, smeh - _____.

4. Označi riječi u kojima su pogrešno upotrebljeni afrikati č, č, dž i đ. U produžetku rečenicu napiši pravilno.

Vidžen je u čaršiji. _____.

Hadžija je stalno dogradživao kuču. _____.

Kupat ču se u rijeci. _____.

5. Pronadi riječi koje su pogrešno napisane i napiši ih pravilno, pravilno napisane riječi prepisi na liniju ispred:

sarajevski- _____, Evropljanin- _____, hercegovac- _____,

Sarajlija- _____, trg Slobode- _____, Savezna republika Njemačka

_____, kulturno-umjetničko društvo „mladost“- _____

_____.

6. Stavi zareze gdje im je po pravopisu mjesto.

Prvi snijeg je tiha priča ludo djetinjstvo paučinasta sreća san o lijepom.

Nabrali smo crveno bijelo žuto i ružičasto cvijeće.

Upoznali smo Muhidina Šarica poznatog bosanskohercegovačkog pisca za djecu.

7. Sljedeće rečenice napiši pravilno.

a) Amra studira na filozofskom Fakultetu univeziteta u Sarajevu.

b) Neum je jedini Bosanskohercegovački grad na Jadranskom Moru.

c) Radujem se putovanju u kraljevinu Saudijsku arabiju i Ujedinjene arapske Emirate.

8. Prepoznaj pogrešno napisane rečenice i napiši ih pravilno.

Iću s tobom na izlet. _____

Napisat će ti ljepo pismo. _____

Igrati ćemo lijepo igre. _____

Pjevat ćemo zajedno. _____

9. Zaokruži nepravilno napisane riječi:

uđbenik, općina, uopće, zadaća, čamac, hođa, piđama, čitalac, uvidžaj, kljućić.

10. Prepoznaj pogrešno napisane rečenice i napiši ih pravilno.

a) Putovali smo sa autobusom. _____

b) Bio sam u društvu sa Samirom. _____

c) Jeli Zlatan došao u školu?

11. Zaokruži nepravilno napisane riječi.

neznam, ne ću, nepravilan, neznajući, ne mogu, nevažan, ne treba, ne potreban, ne želimo

12. Prepoznaj pogrešno napisane riječi i napiši ih pravilno.

a) sutstvo_____, b) najužniji_____,

c) zadatci _____ d) tobđija _____, e) najjednostavniji _____.

13. U kojem nizu je svaka riječ pravilno napisana? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) đamija, daidža, čevapdžinica, četka
- b) vozać, đerdan, narandža, vočka
- c) đače, ođak, suđuka, patlidžan
- d) česma, čarapa, fildžan, punđa

14. U kojem nizu je svaka riječ pravilno napisana? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) htio, vidila, procijeniti, bilješka
- b) vidio, voljela, osmjeh, spriječiti
- c) mljeko, odlijepiti, svijet, osmijeh
- d) bijelo, dodjeliti, djete, snjeg

15. Koje rečenice su pravilno napisane? Zaokruži slova ispred tačnih odgovora.

- a) Nestah blaga, nestah prijatelja.
- b) Neum je najjužni grad u Bosni i Hercegovini.
- c) U grad je stigao jutarnjim vozom.
- d) Kupiti ćemo nove knjige na sajmu.

16. Na liniju ispod napiši pravilan oblik prostog futura I glagola MISLITI u 1. licu jednine:

17. Na liniju ispod napiši datum koristeći rimske brojeve:

- a) 12. mart 2003. _____
- b) 28.1.1971. _____
- c) 15. juli 1964. _____
- d) 22. 2. 2024. _____

HISTORIJA JEZIKA

1. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

Prvi pisani jezik svih Slavena je:

- a) staroslavenski
- b) praslavenski
- c) slovenački
- d) južnoslavenski

2. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

Prvo pismo Južnih Slavena je:

- a) latinica
- b) čirilica
- c) glagoljica
- d) bosančica

3. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

Koja dva pisma je imao staroslavenski jezik?

- a) bosančicu i arebicu
- b) latinicu i arebicu
- c) čirilicu i latinicu
- d) glagoljicu i čirilicu

4. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

Povelja Kulina bana je napisana:

- a) 28.9.1198. godine
- b) 29.8.1189. godine
- c) 8.4.1203. godine

5. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

Natpisi na srednjovjekovnim stećcima nazivaju se:

- a) epitafi
- b) epigrami
- c) epovi
- d) elegije

6. Alhamijado književnost pisana je _____ (pismo).

Rješenja zadataka **KNJIŽEVNOST**

- 1.** a) Usmenu/narodnu književnost
b) Pisanu/umjetničku književnost
- 2.** 1. Epika
2. Lirika
3. Drama
- 3.** a) balada
b) romansa
- 4.** Smrt Omera i Merime
- 5.** Aliteracija
- 6.** a) balada
- 7.** b) osmerac
- 8.** Hasanaginicu
- 9.** c) Tragičnost Hasanaginicine subbine je u činjenici da ona, kao žena, nema mogućnost donositi odluke o svome životu i životu svoje djece.
- 10.** a) Hasanaginica
b) Slavenska antiteza
- 11.** Stalni epiteti
- 12.** Hiperbola
- 13.** a) lirske osmerac
- 14.** b) narodna lirska pjesma/sevdalinka
- 15.** c) dijaloško kazivanja
- 16.** d) enterijera i portreta
- 17.** Forma kazivanja: ih- forma ili prvo lice.
Prva riječ koja ukazuje na tu formu je: sam
- 18.** a) roman
- 19.** a) monološko kazivanje u ih-formi
- 20.** b) Ahmet Šabo
- 21.** a) prvom licu naziva se ja ili ih-forma;
b) trećem licu naziva se on ili er-forma.
- 22.** d) 14 stihova raspoređenih u 4 strofe
- 23.** Katron/četverostih
- 24.** a) U navedenim stihovima pjesnik pjeva o stećku.
b) U stihu „stećak mramorni čuti“ imamo stilski postupak (figuru) koja se zove personifikacija.
- 25.** Katron, obgrljena
- 26.** a) epiteti (stari, crkveni), poređenje (toranj kao svjetionik), personifikacija (toranj stoji)
b) personifikacija
c) onomatopeja
d) epitet

- 27.** a) inverzija, epitet, personifikacija
28. d); c); b); a)
29. a) novela, b) elegija c) romansa d) roman
30. a) dramski rod
31. c) rodoljubiva pjesma
32. c), a), b), d)
33. a) Priča o potomku nekada moćne begovske porodice
34. a) ljetopis
35. b) putopis
36. Tercina/ trostih
37. Katreń/ četverostih
38. Unakrsna/ukrštena rima
39. Distih/Dvostih
40. Unakrsna/ukrštena rima
41. Personifikacija
42. Onomatopeja
43. a) alhamijado književnost
44. 5, 4, 2, 1, 6
45. 3, 4, 6, 1, 2

FONETIKA I FONOLOGIJA

- 1.** Fonetika
- 2.** Naš jezik ima 30 glasova, podijeljenih na 5 samoglasnika i 25 suglasnika. Svaki glas ima svoj znak-slovo. Slova možemo pisati pomoću dva pisma latinice i cirilice.
- 3.** Samoglasnici se drukčije zovu **vokali**, a suglasnici **konsonanti**.
- 4.** a) druže, duše, vojniče
 b) cvijeće, kamenje, pruće
 c) Americi, snazi, orasi
- 5.** Nepostojano „a“
- 6.** Sibilarizacija/Druga palatalizacija
- 7.** Jednačenje suglasnika po zvučnosti, jednačenje suglasnika po mjestu tvorbe
- 8.** Gubljenje suglasnika
- 9.** a) primjedba, b) slatka
- 10.** lišću i grožđu
- 11.**

adzubni			
adnjonepčani			

ubni					
------	--	--	--	--	--

12. Mator

- 13. Kora, top, sitni
- 14. b, a, d, c
- 15. a
- 16. b
- 17. Jednačenje suglasnika po mjestu tvorbe, gubljenje suglasnika
- 18. d
- 19. prašina, vojničina, Bože, uši
- 20. Narudžbenica, otkinula, ispunila

MORFOLOGIJA

1. U našem jeziku postoji sedam padeža. Padež je različit oblik imenske riječi. Promjena imenskih riječi po padežima se naziva deklinacija. Nezavisni padeži su nominativ i vokativ, a zavisni su genitiv, dativ, akuzativ, instrumental, lokativ.
2. U našem jeziku imamo 10 vrsta riječi. Dijelimo ih na: promjenjive/promjenljive, polupromjenjive/polupromjenljive i nepromjenjive/nepromjenljive.

U tabelu napiši riječi koje nedostaju.

Promjenjive vrste riječi	Nepromjenjive vrste riječi	Polupromjenjive vrste riječi
Imenice	Prijedlozi	Brojevi
Zamjenice	Uzvici	Prilozi
Pridjevi	Veznici	
Glagoli	Riječce	

3.

- Moja kuća je okrećena u bijelo. Nominativ
- Idem kući. Dativ
- Mama je cijeli dan provela u kući. Lokativ
- Teško smo se rastali sa starom kućom. Instrumental

4. Dopuni rečenice.

- Prijedlozi koji stoje uz dativ su k/ka, prema i nasuprot.
- Padeži uz koje se nikad ne pišu prijedlozi su nominative i vokativ.
- Padež uz koji uvijek stoje prijedlozi je lokativ.
- Značenje dionosti/partitivnosti ima genitiv.

5. a) Vojniče

- b) Dječače
- c) Putnici
- d) Momci

6.

- d) Razgovarali su kratko, a rekli su mnogo.
- e) Čuo sam da je odavno došao u kasabu, ali još nije našao prijatelje.
- f) Teško vama ako njegova bude zadnja.

7. Riječcama

8. -Rasteš li?

-Eto, ne mogu dalje od kape.

9. U avlji raste lipa. Pred kućom se igraju djeca. Za slanom rukom ovce pristaju. Sjedi na čardaku. Gazili su po vodi.

10. Odozgo-prilog za mjesto; nepomično-prilog za način; dolje- prilog za mjesto; uporno-prilog za način.

11. Ne, ne.

12. Kiša je padala već danima. Pritiskale su me sopstvene misli i pamet su mi mutile.

13. Glagolski prilog sadašnji

14. Glagolski prilog prošli

15. b), predikata.

16.

Infinitiv	Glagolski prilog sadašnji	Glagolski prilog prošli
Gledati	gledajući	gledavši

Misliti	misleći	mislivši
Kupiti	kupujući	kupivši

17. Pjevanje, crtanje, slušanje.

18. Prilozi: dalje, više

Prijedlozi: od, na

Uzvici: joj, uh

Veznici: i, pa

Riječce: eto, zar

19. Futur drugi

20. Mi

21. Infinitiv

22.

VOLJETI - volio, voljela

HTJETI - htio, htjela

VIDJETI – video, vidjela

23. Potencijal

24. izgleda, osmijeha, glavi

25. a

26. b

27. Marljivo đače marljivo je učilo.

28.

- a) MOMČAD-zbirna imenica, ženskog roda, jednina
- b) MOMČE- zajednička imenica srednjeg roda, jednina
- c) MOMČIĆI- zajednička imenica muškog roda, množina

29. a) brat; b) kost; c) doba

30. a) Prijedlog; b) Imenica

31. Genitiv, akuzativ

32. Promjena riječi po padežima zove se deklinacija, a promjena po licima i vremenima zove

se konjugacija.

33. Veslaj

34. b

35. d

36. b

37. b

38. c

39. Lijepo je sjediti, gledati, misliti, jednostavno biti dio prirode, a zatim se posmatrajući krajolik dići i vratiti u stvarnost.

40. b, a, d, c

41. c, b, d, a

42. b, d, a, c

SINTAKSA

1. c

2. b

3. b

4. a

5. c

6. d

7. a

8. b

9. a) Planinski vrh; b) Sunčeve zrake; c) Ledeni kristali; d) Školsko zvono

10. d, a, b, c

11. b

12. c

13. b

14. c

- 15.** a
- 16.** b
- 17.** b
- 18.** Suprotna/adverzativna klauza
- 19.** Ići će s društvom na more ili će me brat voditi na planinu.
- 20.** Sastavna –i, pa, te, ni, niti
Rastavna- ili
Suprotna – a, ali, nego, već, no
Isključna – samo, jedino, tek
Zaključna – dakle, stoga, sigurno
- 21.** Atributska zavisna klauza
- 22.** Atributska zavisna klauza
- 23.** Vremenska zavisna klauza
- 24.** Objektska zavisna klauza
- 25.** Mjesna zavisna klauza
- 26.** Dopusna zavisna klauza
- 27.** Objektska zavisna klauza
- 28.** Čim je zora svanula, ustao sam. Iako sam to želio, nisam pročitao knjigu.
- 29.** Nije osjetio kako mu niz okrpljene čakšire mile bube.
- 30.** Uvrštavanja

TVORBA RIJEČI

- 1.** c, b, a, d
- 2.** c, d, a, b
- 3.** c
- 4.** Od-prefiks, govor-korijen riječi, an-sufiks
- 5.** c, d, a, b
- 6.** a) niz-, b) na-, c) pre-, d) u-.
- 7.** a)-ar, b) -ić, c) -ik, d) -ica
- 8.** a) put, b) putnik, c)-ov
- 9.** praviti
- 10.** Pekar, stolar, zidar, kuhar...

11. Složenice: kućevlasnik, vodoinstalater, dugonog

Izvedenice: zidar, putnik, opisati

LEKSIKA

1. a) Leksika je skup svih riječi jednog jezika.

b) Leksikologija je dio nauke o jeziku koja se bavi sveukupnim izučavanjem rječnika (leksike) određenog jezika.

2. Sinonimi

3. Homonimi

4. Antonimi

5. B

6. a) homonimi

7. c) antonima

8. b, d, a, c

9. d, a, b, c

10. b, a, d, c

11. a) zastarjele riječi

12. d, c, b, a

13. b, d, a, c

PRAVOPIS

1. c

2. točka, suvo, suvremen, duvati, rvanje, kuvar, igraču

3. dete- dijete; sneg-snijeg; hteo-htio; želela-željela; deo-dio; deca-djeca; vežbati-vježbati; smeh-smijeh.

4. Viđen je u čaršiji. Hadžija je stalno dograđivao kuću. Kupat će se u rijeci.

5. sarajevski-sarajevski; Evropljanin-Evropljanin; hercegovac-Hercegovac; Sarajlija-Sarajlija; trg Slobode-Trg slobode; Savezna republika Njemačka-Savezna Republika Njemačka; kulturno-umjetničko društvo “mladost”- Kulturno-umjetničko društvo “Mladost”

6. Prvi snijeg je tiha priča, ludo djetinjstvo, paučinasta sreća, san o lijepom.

Nabrali smo crveno, bijelo, žuto i ružičasto cvijeće.

Upoznali smo Muhidina Šarica, poznatog bosanskohercegovačkog pisca za djecu.

7. Amra studira na Filozofskom fakultetu Univeziteta u Sarajevu.

Neum je jedini bosanskohercegovački grad na Jadranskom moru.

Radujem se putovanju u Kraljevinu Saudijsku Arabiju i Ujedinjene Arapske Emirate.

8. Ići će s tobom na izlet.

Napisat će ti lijepo pismo.

Igrat ćemo lijepo igre.

Pjevat ćemo zajedno.

9. Uđbenik, uopće, hođa, piđama, uvidžaj, ključić

10. a) Putovali smo autobusom.

b) Bio sam u društvu sa Samirom.

c) Je li Zlatan došao u školu?

11. Neznam, ne će, neznajući, ne potreban

12. a) sudstvo; b) najjužniji; c) zadaci;

13. d

14. c

15. b,c

16. misliću

17. a) XII III MMIII b) XXVIII I MCMLXXI c) XV VII MCMLXIV

d) XXII II MMXXIV

HISTORIJA JEZIKA

1. a) staroslavenski

2. c) glagoljica

3. d) glagoljicu i cirilicu

4. b) 29.8.1189. godine

5. a) epitafi

6. arebicom